

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę”
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

1.02

Rodzaje zachowań człowieka

Urszula Mentel

Uniwersytet Rzeszowski

---

al. T. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów
Projekt „Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę”
www.ur.edu.pl

KONSPEKT LEKCJI DO PRZEDMIOTU: PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

I. METRYCZKA KONSPEKTU

1. Imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego lekcje:.....
2. Klasa: .....
3. Data: .....
4. Miejsce prowadzenia lekcji: .....
5. Czas prowadzenia lekcji:.....

II. UMIEJSCOWIENIE LEKCJI W STRUKTURZE JEDNOSTKI METODYCZNEJ

1. Temat lekcji: **Rodzaje zachowań człowieka i pełnione przez niego role społeczne**

III. CELE OPERACYJNE LEKCJI

A. Operacyjne cele instrumentalne:

1. WIADOMOŚCI

1.1 Wiadomości do zapamiętania:

Uczeń poprawnie:

- a) wyjaśni pojęcia: rola społeczna, asertywność, konflikt ról,
- b) zdefiniuje pojęcia: zachowania agresywne, asertywne i uległe, konflikty wynikające z różnych ról pełnionych przez człowieka,
- c) wymieni:
  - przyczyny konfliktu ról społecznych,
  - typy zachowań człowieka w różnych sytuacjach,
  - konsekwencje zachowań.

1.2 Wiadomości do zrozumienia:

Uczeń potrafi poprawnie:

- a) wymienić typy zachowań: agresywne, asertywne i uległe,
- b) odnosić rodzaje zachowań do cech osoby przedsiębiorczej,
- c) aktywnie uczestniczyć w pracy zespołu,
- d) dokonywać samooceny i oceny pracy grupy,
- e) rozróżnia i charakteryzuje role przypisane oraz osiągnięte.

2. UMIEJĘTNOŚCI

2.1 Umiejętności stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

Uczeń potrafi poprawnie:

- przeprowadzić analizę powtarzalnej sytuacji zadaniowej
- na podstawie przykładów zachowań ludzkich klasyfikuje je do konkretnych rodzajów- zaplanuje wykonanie zadania i wykona je zgodnie z podanym mu wzorem,
- odnosi rodzaje zachowań do cech opisujących osobę przedsiębiorczą,
- porówna z tym wzorem zarówno efekt, jak i ciąg czynności doń prowadzących,
- dokona korekty działań i ich rezultatów.

2.2 Umiejętności stosowania wiadomości w sytuacjach problemowych:

Uczeń poprawnie:

- dostrzeże sytuację problemową,
- rozróżnia i charakteryzuje role organizacyjne,
- przeprowadzi analizę,

- sformułuje pytanie problemowe,
- określi rodzaj posiadanej informacji związanej z problemem,
- wskazuje przykłady postawy konformistycznej i nonkonformistycznej,
- postawi hipotezy i przeprowadzi ich weryfikację,
- zastosuje zdobytą wiedzę i umiejętności w nowych sytuacjach.

3. ZDOLNOŚCI POZNAWCZE:

- 3.1 Spostrzegawczość:** uczeń potrafi dostrzec zależność między poszczególnymi rodzajami zachowań człowieka, a zachowaniami osób przedsiębiorczych. Dostrzega różnice między zachowaniem agresywnym, asertywnym i uległym. Potrafi przewidzieć konsekwencje poszczególnych rodzajów zachowań. Wykazuje potrzebę przyjmowania postawy asertywnej w określonych sytuacjach życiowych
- 3.2 Wyobraźnia:** uczeń zapamiętuje zależność między prezentowaną postawą, rodzajem zachowań, a rolami i zadaniami, jakie człowiek realizuje w życiu.
- 3.3 Pamięć:** uczeń pamięta pojęcia oraz podstawowe zależności między pojęciami: zachowanie ludzkie, rola społeczna, konflikt ról.
- 3.4 Uwaga:** uczeń rozwija uwagę poprzez koncentrowanie się na przebiegu poszczególnych czynności lekcyjnych.

B. Operacyjne cele kierunkowe.

- 1. Uczestnictwo w działaniu:** uczeń wykonuje ćwiczenia pod kierunkiem nauczyciela.
- 2. Podejmowanie działania:** uczeń opracowuje z grupą cechy określające osobę uległą, agresywną oraz asertywną, odszukuje informacje na temat nowych pojęć w dostępnych źródłach, wyjaśnia, czym jest napięcie ról i konflikt ról oraz podaje przykłady tych sytuacji, rozróżnia i charakteryzuje własne role społeczne i odpowiadające im zachowania.
- 3. Nastawienie na działanie:** uczeń jest przekonany o potrzebie i słuszności działań, nastawiony na samodzielne, twórcze rozwiązywanie problemów.
- 4. System działań:** stosowanie zasad: przystępności, systematyczności, pogłębłości, stopniowania trudności, samodzielności wiązania teorii z praktyką, indywidualizacji i uspołecznienia.

IV. METODY I ŚRODKI DZIAŁANIA

- 1. Podstawowa strategia dydaktyczna:** strategia problemowa, elementy strategii operacyjnej oraz strategii emocjonalnego przeżycia.
- 2. Metody uczenia się - nauczania:**
- pogadanka na temat typowych ról społecznych,
  - symulacja – konflikt i napięcie ról,
  - praca z tekstem – przykłady typowych ról organizacyjnych,
  - pogadanka na temat rodzajów zachowań,
  - symulacja – rodzaje zachowań, w tym, zachowania asertywne,
  - studium przypadku – zachowanie asertywne,
  - dyskusja dotycząca zachowań asertywnych.
- 3. Środki dydaktyczne:** podręcznik, materiały przygotowane przez nauczyciela, arkusze papieru, komputer i rzutnik multimedialny.
- 4. Formy organizacji pracy uczniów:** praca indywidualna i praca w grupach.

V. STRUKTURA LEKCJI

- 1. Czynności organizacyjne:** 3 min
- 2. Wprowadzenie do lekcji i uświadomienie uczniom celu lekcji:** 5 min
- 3. Omówienie tematu lekcji:** 30 min
- 4. Podsumowanie lekcji:** 5 min
- 5. Zakończenie zajęć:** 2 min

VI. PRZEBIEG LEKCJI

TOK LEKCJI	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS REALIZACJI
Czynności organizacyjne	1. Powitanie uczniów. 3. Sprawdzenie obecności. 4. Zapisanie tematu lekcji.	1. Przywitanie nauczyciela. 2. Zajęcie miejsc. 3. Zapisanie tematu lekcji do zeszytu.	5min
Uświadomienie celów lekcji	Nauczyciel rozpoczyna pogadankę wprowadzającą na temat zachowania człowieka, działania, reprezentowanych postaw i pełnionych ról. Przekazuje cele lekcji uświadamiając, że zajęcia służą poznaniu zachowań człowieka w życiu.	Uczniowie słuchają, myślą i stosują się do poleceń nauczyciela.	5min
Omówienie tematu lekcji	<p>1. Rodzaje zachowań człowieka</p> <p>Nauczyciel dzieli uczniów na 4-5 zespołów i przydziela materiały do pracy: każda grupa otrzymuje arkusz i flamaster. Uczniowie wyznaczają lidera zespołu oraz opisują własny arkusz, zapisując na nim nr zespołu oraz nazwiska członków.</p> <p>Każdy zespół otrzymuje odmienne polecenie:</p> <p>I. Grupa: Jak wyobrażasz sobie zachowanie osoby agresywnej?</p> <p>II. Grupa: Jak wyobrażasz sobie zachowanie osoby uległej?</p> <p>III. Grupa: Przedstaw cechy osoby asertywnej.</p> <p>Po zakończeniu pracy lider przywiesza prezentuje wyniki pracy swojej grupy. Następnie nauczyciel prezentuje uczniom cechy osób uległych, agresywnych i asertywnych.</p> <p>Zadając pytania uczniom nauczyciel prowadzi mini trening asertywności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jak winna wyglądać asertywna odmowa prośby :”Czy dasz mi odpisać zadanie?” ✓ Pochwal koleżankę za wyjątkowo dobraną fryzurę. Jak powinna odebrać pochwałę w sposób asertywny? ✓ Poproś asertywnie kolegę, aby pożyczył Ci pieniądze na kino, bo akurat oczekujesz na kieszonkowe. Czy powinieneś się pogniewać jeśli odmówi? Czy to jest zachowanie asertywne? <p>2. Role społeczne i konflikty ról</p> <p>Nauczyciel rozpoczyna kontrolowaną dyskusję, podaje uczniom przykład ról społecznych jakie odgrywa w życiu. Mówi o roli ojca/matki, nauczyciela, dziecka, radnego. Pyta uczniów czy widzą różnicę między pełnionymi rolami?</p> <p>Prezentuje tabele, w której po jednej stronie są role narzucone, a po drugiej będące wyborem człowieka Zapisuje swoje przykłady w odpowiednie miejsca tabeli.</p> <p>Nauczyciel prosi każdego ucznia o podanie przykładu roli, jaką odgrywa w życiu. Chętni uczniowie zapisują swoje przykłady na tablicy w odpowiedniej części tabeli.</p>	<p>Uczniowie pracują w zespołach, prezentują wyniki pracy, zapisują w zeszytach wspólne wnioski.</p> <p>Uczniowie notują cechy różnych rodzajów zachowań.</p> <p>Uczniowie próbują odpowiadać na pytania zadane przez nauczyciela. Dyskutują.</p> <p>Uczniowie dyskutują z nauczycielem na temat podanych przykładów ról społecznych.</p> <p>Uczniowie zapisują swoje przykłady ról na tablicy, a następnie wybrane przykłady do zeszytu.</p>	30min

Omówienie tematu lekcji	<p>Uczniowie w grupach ustalonych na początku zajęć otrzymują kartę pracy, na której podane są przykłady konfliktu ról. Mają ustosunkować się krótko do podanych konfliktów, a lider każdej grupy prezentuje opinie na forum klasy (zał. 1)</p> <p>Podsumowanie wyników pracy grup przez prowadzącego i podanie krótkich wniosków.</p>	<p>Praca w grupach, ustalanie wspólnego zdania i zaprezentowanie przez lidera na forum klasy.</p> <p>Uczniowie notują wnioski w zeszycie.</p>	30min
Podsumowanie lekcji	<p>Wybrani przez nauczyciela uczniowie podsumowują rodzaje zachowań ludzkich oraz asertywność jako zachowanie opisujące osoby przedsiębiorcze. Każdy uczeń potrafi określić, jakie role społeczne pełni w życiu i podzielić je na te przypisane i wynikające z naturalnej kolei rzeczy.</p> <p>Nauczyciel podaje zadanie domowe: Wymień sytuacje, w których należy się zachować asertywnie?</p>	<p>Nauczyciel wskazuje wybranego ucznia do odpowiedzi</p> <p>Uczeń samodzielnie udziela odpowiedzi. Jeśli nie potrafi odpowiedzieć aktywizuje swoich kolegów, prosząc ich o pomoc.</p>	5min

.....

Podpis nauczyciela

Za1.1

Konflikty ról

Ludzie pełnią w życiu różne role. Niejednokrotnie role te się wykluczają. Co to oznacza? Ustosunkuj się do podanej sytuacji.

ROLE	OPINIA
lekarz - żołnierz	
policjant - kolega	
dyrektor firmy – ojciec zatrudnionego w niej pracownika	
ojciec- zaangażowany w pracę kierownik przedsiębiorstwa	
ksiądz- żołnierz	

